

Mirandolina z šedesátých

Jiří Nekvasil si s dílem Bohuslava Martinů prostě rozumí. Vzpomeňme jen jeho televizní inscenace, které patří k tomu nejlepšímu z mála operních projektů pro polistopadovou televizi. Platí to i pro uvedení opery **Mirandolina** v NDM Ostrava, protože Nekvasil opět přesně zformuloval konkrétní jevištní poetiku odpovídající jedné z možných současných interpretací díla, jakkoli v tomto případě použil prostředky známé, vlastně obehnané a svým způsobem jednoduché: sehrál Mirandolinu jako lehké retro z šedesátých let, do něhož promítl prvky goldoniovské komedie, resp. způsob, jakým se hrálo například Náměstíčko v legendární inscenaci Městských divadel pražských. Zřejmě navazuje i na světovou premiéru opery v Národním divadle v Praze v roce 1959, pootevírala vrátka do šedesátých let, jen její řečněme popisnější povahu, poplatnou ještě padesátým, zjednodušuje a dovádí do pečlivěji vypočítané komické aritmetiky. V Nekvasilově pojetí se tak trochu hrají šachy a striktně se dodržují jejich pravidla, jak ostatně vyžaduje i logická stavba goldoniád: v tomto případě se dva jaloví nápadníci ucházejí o hostinskou Mirandolinu, třetí nenávidí

ženské pokolení, tak ho Mirandolina potrestá tím, že mu zamotá hlavu, ovšem nakonec otevře náruč svému dosud odstrkovanému milému.

Design šedesátých let evokuje už hravě barevná scéna Daniela Dvořáka, podlaha z různobarevných kosoúhelníků, jaké se tehdy daly vídat v naivních televizních estrádách i coby módní vzorek interiérů. Zčásti navícené také trochu retro, zčásti doprovobené ryze soudobým světelným designem, který dodává inscenaci atraktivitu a ukotvuje ji v současnosti. Barevné praktikábla a křesílka, centrální starorůžové dveře odnikud nikam už jsou zase v logice šedesátých, zelená věž, v níž truceje potrestaný nerudný rytíř, je ryze nekvasilovsko-dvořákovská – však rytíři bydlívali na hradě, a v šachu je věž důležitou, také trochu přísnou figurkou. K tomu kostýmy opsané z italského neorealismu, divadelně zjednodušené a obarvené.

Nekvasil vede pěvce k přesné komediální až trochu groteskní souhře odpovídající vizuálu – co jiného v goldoniovské vlastně konverzačce. Premiéra vyšla pěkně všem, pěvecky i herecky, a že není lehké pro pěvce nevyhrávat postavu, nepsychologizovat, ale ani

nepřehrávat, prostě udržet ve fyzickém i hlasovém projevu přesnou účinnou míru. Na té stojí, a s ní by snadno padla tato inscenace. Běžné operní popisnosti se nejhůř vzdával Martin Gurbal (Markýz di Forlimpopoli), nejdůsledněji se jí v duchu zvolené poetiky vzdálil Jan Willem Baljet (potrestaný Rytíř di Ripafrotta), přestože roli převzal na poslední chvíli. Mezi nimi se pohyboval Josef Moravec (Hrabě d'Albafiorita). Titulní role odpovídá současným možnostem Kateřiny Kněžíkové, uplatnila svůj šarm, hbitost i koloraturně zbarvené podání pěveckých replik. Role jejího vyvoleného Fabrizia je stejně ložená pro Aleše Brisceina, který postavu vedl věcně až stroze, v odpovídající stylové opozici vůči koketní Mirandolině i jejím groteskně přitroublým nápadníkům. Role hereček Ortensie (Eva Dřízgová-Jirušová) a Delanie (Anna Nitrová) stylově dokreslily jevištní dění.

Inscenace ovšem začíná stylově poučeným a především muzikálním nastudováním dirigenta Marko Ivanoviče, jemuž je hudební moderna 20. století evidentně blízká, a to i v poloze neoklasicistické partitury, velmi citlivé na přesné provedení detailů. Orchesterální hráči i pěvci je zvládl

Markýz di Forlimpopoli (Martin Gurbal), **Hrabě d'Albafiorita** (Josef Moravec), **Mirandolina** (Kateřina Kněžíková) a **Rytíř di Ripafrotta** (Michal Křístek) FOTO MARTIN POPELÁŘ

s přehledem, jakkoli je to hudba technicky hodně obtížná. Poprvé se u nás Mirandolina zpívá italsky, jak ji Martinů zkomponoval, a hudebnímu provedení to velmi prospělo, jakkoli zrovna u konverzační opery je takové rozhodnutí jistě diskutabilní a má své nevýhody – sotva lze po divácích chtít, aby stihli přiřadit svižnému komediálnímu dění odpovídající repliky z titulokovacího zařízení. Holt nic není zadarmo.

Premiéru snímal Český rozhlas, záznam odvysílá 4. ledna. Poněkud nevhodně tři dny před slavnostním zahájením Roku české hudby 2014 v pražském Stavovském divadle, a to právě ostravskou Mirandolinou. Sotva by se našla lepší volba, jen se obávám, že pro oficiální hosty přijdou skuteční milovníci české operní moderny zkrátka.

JOSEF HERMAN

Národní divadlo moravskoslezské Ostrava – Bohuslav Martinů: Mirandolina. Hudební nastudování a dirigent Marco Ivanovič, režie Jiří Nekvasil, scéna Daniel Dvořák, kostýmy Simona Rybáková. Premiéra 5. prosince 2013.